

Kadın Örgütleri için Yerel Savunuculuk Bilgi Notu

Afetlere Dirençli, Eşitlikçi ve Toplum Temelli Yerel Politikalar İçin

Ekim 2025

Amaç ve Yaklaşım

Bu bilgi notu, kadın örgütlerinin afet risk yönetimi ve afet sonrası iyileşme süreçlerinde **yerel savunuculuk kapasitelerini güçlendirmeyi** amaçlar. Bilgi notu; kadınları ve toplumsal eşitsizlikten etkilenen grupları **yardımların nesnesi değil, yerel dönüşümün öznesi** olarak ele alır.

Bilgi notu, kadın örgütlerinin **afetlere dirençli, eşitlikçi ve dayanışmacı yereller inşa etmesi** için bir yol haritasıdır. Temel ilke ve adımlar baki kalmak kaydıyla her örgütün ve her yerelin kendisine özgü dinamiklerine göre farklı biçimlerde uygulanabilir.

Yaklaşımın temel dayanakları; Hak temelli ve toplumsal cinsiyete duyarlı savunuculuk, katılımcı, kapsayıcı ve dayanışmacı örgütlenme ve afet öncesi–afet anı–afet sonrası süreklilik yaklaşımıdır. Ortak ağların sürdürülebilirliği ve işleyişini planlamak ve sorumluluk paylaşımını belirlemek başarılı yerel savunuculuğun olmazsa olmaz koşuludur.

Bu çerçeve, afetlere müdahaleyi yalnızca teknik bir mesele olarak değil; **eşitsizlikleri yeniden üreten ya da dönüştürebilen politik bir alan** olarak ele alır

Temel İlkeler

Toplumsal cinsiyete duyarlı afet risk yönetimi için yerel savunuculuk şu ilkelere dayanır:

- **Yerel sahiplenme:** Savunuculuk gündemleri yerelin deneyimlerinden ve ihtiyaçlarından beslenir.
- **Toplumsal cinsiyet eşitliği:** Afet riskleri ve etkileri kadınlar açısından farklılaşır; bu farklar görünür kılınır.
- **Katılım ve temsil:** Kadınların karar alma mekanizmalarına erişimi savunuculuğun merkezindedir.
- **En az zararlı ileleme:** Müdahaleler yeni eşitsizlikler üretmeyecek şekilde tasarlanır.
- **Hesap verebilirlik:** Yerel yönetimler ve kamu kurumları izlenir, raporlanır ve sorumluluk almaya çağırılır.

1. Yereli Tanımak ve Haritalamak

Etkili savunuculuk, yerelin çok iyi tanınmasıyla başlar. Doğru haritalama, savunuculuğun hedefini ve muhatabını netleştirir

1.1 Yerel Mekanizmaların Haritalanması

- Belediye birimleri (afet, sosyal hizmet, eşitlik, kadın birimleri)
- AFAD il/ilçe yapıları
- Kent konseyleri, mahalle meclisleri, muhtarlıklar
- Yerel STÖ'ler, kooperatifler, gönüllü ağlar

1.2 Karar Alma Süreçlerinin Analizi

- Hangi planlar hazırlanıyor? (İRAP, stratejik plan, afet eylem planları)
- Kimler karar veriyor, kimler dışlanıyor?
- Eşit temsil sağlandı mı?

2. Toplumsal Cinsiyet Analizi

Toplumsal cinsiyet analizi ana omurgayı oluşturur ve kadın örgütlerinin en temel görevidir.

Bu analiz şu alanlara odaklanır:

- Gelir ve geçim kaynaklarına erişim
- Güvenli barınma ve şiddetten korunma
- Sağlık, üreme sağlığı ve psikososyal destek
- Hareketlilik, bilgiye erişim ve karar süreçlerine katılım

Elde edilen bulgular; Yerel planların eksiklerini gösterir, somut politika taleplerine dönüşür, alternatif raporlama için veri üretir

3. Kadınların Karar Alma Mekanizmalarında Eşit Temsili

Savunuculuğun temel hedeflerinden biri, eşit temsilin kurumsallaşmasıdır.

- Afet komiteleri ve kriz masalarında kadın temsiline talep edilmesi
- Katılımın geçici değil, kalıcı mekanizmalarla sağlanması
- “Danışılan” değil, karar veren konum için mücadele

4. Yerel Afet Planlarına Müdahale ve İzleme

Öncelikli izleme alanları:

- Şiddet riskleri ve koruyucu mekanizmalar
- Gıda, su, sağlık ve hijyen hizmetlerine erişim
- Bakım hizmetlerinin kamusal olarak örgütlenmesi

Eksikler; Raporlanır, kamuoyuyla paylaşılır, alternatif gölge raporlar hazırlanır.

5. Yerel Dayanışma, Erken Uyarı ve Ağ Kurma

Savunuculuk yalnızca talep üretmek değil, yerel dayanışmayı örgütlemektir. Yerel ağlar, afet anlarında ilk müdahalenin kadınlar üzerinden örgütlenmesini mümkün kılar.

- Mahalle temelli dayanışma ağlar kurulması
- Kadınların bilgiye hızlı ve güvenli erişimi için araçların planlanması
- Yerel aktörler arasında yatay bağların geliştirilmesi

6. İzleme, Raporlama ve Kamuoyu Oluşturma

Savunuculuk süreklilik gerektirir.

- Yerel kamu hizmetleri düzenli izlenir
- Bulgular raporlanır ve paylaşılır
- Yerel medya ve iletişim araçları kullanılır
- Gerektiğinde kamuoyu baskısı oluşturulur

7. Sonuç: Yerelden Dönüştüren Bir Savunuculuk

Kadın örgütlerinin yerel savunuculuğu;

- Afetleri “olağanüstü” değil, **yapısal bir eşitsizlik alanı** olarak ele alır
- Kadınları mağdur değil, **onarıcı ve dönüştürücü özne** olarak konumlandırır
- Yerel demokrasiyi ve kamucu politikaları güçlendirir

Hazırlayan: Özgül Kapdan

Katkı sağlayan: Özgür Aktükün

Bu doküman, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen ve STGM tarafından yürütülen Afet Risk Yönetiminde STÖ'lerin Kapasitesinin Desteklenmesi Projesi'nin katkısıyla Kadınlarla Dayanışma Vakfı tarafından hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla KADAV'ın sorumluluğundadır. Avrupa Birliği'nin ve STGM'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.